

بازیابی باغ تاریخی گنبد سبز گامی به سوی فضای شهری پایدار

ساسان نوروزی^۱، هانیه محمدی اصفهانی^{۲*}، پریسا شادلو^۳

- ۱- کارشناس ارشد مرمت و احیای بناها و بافتها، مدرس دانشگاه آزاد مشهد،
sasannoroozi@yahoo.com
۲- دانشجوی کارشناسی ارشد مرمت و احیای بناها و بافتها، دانشگاه هنر اصفهان،
h.mohamadi191@yahoo.com
۳- دانشجوی کارشناسی شهرسازی، دانشگاه آزاد مشهد، parisa_shadloo_92@yahoo.com

چکیده

برای پایداری شهرهای امروزی و تعادل بخشیدن به حیاط انسانها که توسعه پایدار را به دنبال خواهد داشت توجه به امر حفاظت از میراث فرهنگی و طبیعی از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است. بسیاری از روش‌های طراحی و برنامه‌ریزی‌های معماری سنتی مثال خوبی برای معماری پایدار می‌باشند. از جمله‌ی این میراث ارزشمند آرامگاه گنبد سبز مشهد است که طی سالیان متمادی دچار دگرگونی‌های بسیاری شده است، زیرا این بنا در دوره صفوی در داخل باغی بزرگ قرار داشته است و امروزه نه تنها نشانی از آن باقی نمانده است بلکه بنا بدون کوچکترین ارتباطی با محیط پیرامون خود در میانه‌ی میدانی که به گره‌ای شهری مبدل شده، باقی مانده است. از آنجا که توجه به فرهنگ، سابقه‌ی تاریخی و زیبایی یک شهر از اصول بسیار مهم آن می‌باشد، نادیده گرفتن این باغ فضایی نامتناسب با هویت و رفتار جامعه و در نتیجه فضایی نامطلوب و ناپایدار شهری را به دنبال داشته است. در این پژوهش سعی شده است تا با بازیابی باغ تاریخی گنبد سبز هویت از دست رفته‌ی بنا به آن بازگردانده شود. همچنین احیای دوباره آن بعنوان نمودی از باغ ایرانی، که در شهرسازی و معماری دارای جایگاهی بلند مرتبه و رفیع می‌باشد، می‌تواند بعنوان راهگشایی برای ارتقا پایداری فضای شهری این محدوده به شمار آید. این پژوهش بر اساس مطالعات میدانی و کتابخانه‌ای صورت گرفته است و با استناد به مدارک و شواهد موجود از باغ به ارایه طرحی متناسب با نیاز شهری امروز پرداخته است.

واژه‌های کلیدی: باغ ایرانی، گنبد سبز، فضای شهری پایدار، طراحی پایدار.

۱- مقدمه

پایداری مفهومی پویاست و تاکید بر بهره‌گیری از منابع در حالتی ماندگار دارد. هدف شهرهای پایدار امروز بر پایه‌ی تفکرات گذشته استوار است. شهرها در گذشته بهترین نمونه‌های پایداری را در خود متجلی ساخته‌اند. توجه به محدودیت‌های اکولوژیک محل نظیر آب، توسعه‌ی مناسب و سازگار با طبیعت، صرفه‌جویی در منابع، استفاده از مواد و مصالح بومی، ابداع روش‌های مناسب برای ادامه‌ی حیات نظیر قنوات و بادگیر و استفاده‌ی هنرمندانه از آب و گیاه با هدف تلطیف هوا و